

สถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาภาษาในงานวิทยานิพนธ์ไทยช่วงทศวรรษ
พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2560

The Knowledge Status of Language Studies for Thai Theses during the
Decade of 2007-2017

จินดา วรณรัตน์^{1*}, พัทฉลินจ์ จินนูน² และวราเมษ วัฒนไชย³

Jinda Wannarat^{1*}, Phatchalin Jeennoon² and Warames Wattanachai³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Graduate student, Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant professor Dr., Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

³ อาจารย์., สาขาวิชาภาษาไทย, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ

³ Lecturer, Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University.

* Corresponding author, E-mail: wannarat.jinda@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความปริทัศน์เรื่อง “สถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาภาษาในงานวิทยานิพนธ์ไทยช่วงทศวรรษ พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2560” มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาภาษาไทย ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ช่วง พ.ศ. 2550 – 2560 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูลวิทยานิพนธ์ ผลการศึกษาพบวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 187 เรื่อง วิทยานิพนธ์เหล่านี้มุ่งศึกษา 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การศึกษาเชิงทฤษฎี จำแนกได้ 3 ประเด็น คือ ระบบภาษา ภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ และการใช้ภาษา 2) การศึกษาเชิงประยุกต์ พบ 8 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การศึกษาภาษาศาสตร์สังคม การศึกษาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ การศึกษาภาษาศาสตร์ปริชาน การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร การศึกษาภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ การศึกษาภาษาศาสตร์จิตวิทยา และการศึกษาภาษาศาสตร์ภูมิศาสตร์ ประเด็นที่มีการศึกษามากที่สุด คือ กลวิธีทางภาษา จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 รองลงมา คือ คำ จำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.77 และศึกษาน้อยที่สุด คือ ประโยค ภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ และภาษาศาสตร์ภูมิศาสตร์ พบเพียง 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.53 การศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นทิศทางและกระแสความนิยมการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตสาขาวิชาภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: สถานภาพองค์ความรู้, การศึกษาภาษา, วิทยานิพนธ์ไทย

Abstract

The review article named “The Knowledge Status of Language Studies for Thai Theses during the Decade of 2007-2017” aims to gather thesis abstracts of graduate (master) students who completed their degrees in Bachelor of Arts (Thai) in national universities during 2007-2017. The procedure is conducted by assembling the data sourced from electronic resources (e-databases) available for theses searching service. As a result of this review article, it has found that 187 topics of master theses were tailored for two key subjects which were; 1) theoretical studies; consisted of 3 group, including the studies of language system, historical and comparative linguistics, language uses 2) applied studies; consisted of 8 group, including the studies of critical discourse analysis, sociolinguistics, ethnolinguistics, cognitive linguistics, ethnography of communication approach, psycho linguistics, computational linguistics, and geography linguistics. The subject found to be most studied in is language usage, by which accounted for 34 topics and accounted for 18.18 in percentage. The second most interesting subject is Morphology. The topics studied was 22 in number and accounted for 11.77 percent. On the contrary, the least interesting subject is the Sentences psycholinguistics and computational linguistics shows only 0.53 percent. This study has clearly enlightened the direction and trend of theses of students in Bachelor of Arts (Thai).

Keywords: Knowledge status, Language studies, Thai theses

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ช่วยให้ผู้คนสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันในสังคมและอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้และความคิดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติประจำชาติที่ควรศึกษาเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง การศึกษาไทยจึงมีความสำคัญเพื่อให้ทราบถึงความหมาย ความสำคัญ คุณค่า และวิวัฒนาการของภาษากับการสื่อสาร เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ ช่วยให้การใช้ภาษาเพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร (คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีการเปิดหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวกับภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นสาขาภาษาศาสตร์ สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ สาขาภาษาเพื่อการสื่อสาร หรือสาขาภาษาไทย ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวเปิดสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างแพร่หลาย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ รวมไปถึงมหาวิทยาลัยในสังกัดราชภัฏทั่วประเทศ การเปิดสอนสาขาเหล่านี้นับเป็นการเปิดมุมมองให้ผู้คนได้เข้าไปศึกษาวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับภาษามากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ผ่านมา พบว่าประเด็นที่นิยมศึกษายังมีขอบเขตจำกัดอยู่ในวงแคบ ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ประกอบไปด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน หรือการศึกษาภาษาของกลุ่มต่าง ๆ เช่น ภาษาถิ่น ภาษาเฉพาะ วงการ ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น บ้างก็ศึกษาลักษณะของภาษาโดยอาศัยทฤษฎีและวิธีการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เช่น การศึกษาโครงสร้างทางภาษา บ้างก็ศึกษาโดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ เป็นต้น ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีแนวทางในการทำวิจัยทางด้านภาษามากนัก ทำให้เป็นปัญหาสำคัญอย่างมาก สำหรับการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา โดยการศึกษาสถานภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาก็ยังไม่มี การศึกษาอย่างลึกซึ้ง ถึงแม้จะมีผู้รวบรวมไว้บ้างแล้วก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นการศึกษาในบางแง่มุม เท่านั้น ดังที่ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2540) ได้ศึกษา “สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย” และ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2542) ได้ศึกษา “สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย: การศึกษา ภาษาระดับข้อความและภาษาศาสตร์ปฏิบัตินิยม” ซึ่งก็พบว่า เป็นข้อมูลการศึกษาที่ยังไม่ครอบคลุมถึง ปัจจุบัน และเป็นการศึกษาในแง่มุมทางภาษาศาสตร์เท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงสนใจรวบรวมบทความวิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทย จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่ง ไม่รวมสถาบันราชภัฏ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูล วิทยานิพนธ์ 3 แห่ง ได้แก่ โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS – Thai Library Integrated System) คลังข้อมูลงานวิจัยไทย (Thai National Research Repository : TNRR) และ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ นิสิตนักศึกษาจะได้ใช้ข้อมูล จากการศึกษาในครั้งนี้สร้างองค์ความรู้หรือใช้เป็นแนวทางคิดประเด็นการวิจัยในด้านภาษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมบทความวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยของรัฐ ช่วง พ.ศ. 2550 - 2560
2. เพื่อวิเคราะห์จัดกลุ่มประเด็นการศึกษาภาษาไทยในวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาภาษาไทย ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ช่วง พ.ศ. 2550 - 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

1. คัดเลือกแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยจะศึกษาบทความวิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทย ของหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต อักษรศาสตรมหาบัณฑิต อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต และปรัชญาดุษฎีบัณฑิต จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งไม่รวมสถาบันราชภัฏ จำนวน 12 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร

2. รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการสืบค้นข้อมูล วิทยานิพนธ์ 3 แห่ง ได้แก่ โครงการเครือข่ายห้องสมุดแห่งประเทศไทย (ThaiLIS – Thai Library Integrated System) คลังข้อมูลงานวิจัยไทย (Thai National Research Repository: TNRR) และ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้บทความวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 187 เรื่อง

3. นำข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่รวบรวมได้ จัดกลุ่มการศึกษาตามขอบเขตของแนวคิดภาษาศาสตร์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสถานภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาภาษาในวิทยานิพนธ์ไทยช่วง พ.ศ. 2550 – 2560 พบว่ามีข้อมูลวิทยานิพนธ์ทางภาษา จำนวน 187 เรื่อง ผู้เขียนจึงนำมาจัดกลุ่มประเด็นการศึกษาได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาเชิงทฤษฎีและการศึกษาเชิงประยุกต์ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเชิงทฤษฎี

การศึกษาเชิงทฤษฎี เป็นการศึกษาข้อมูลโดยเน้นวิเคราะห์ภาษาตามหลักเกณฑ์หรือทฤษฎีไวยากรณ์ เพื่ออธิบายลักษณะเด่นของภาษา หรือการใช้ภาษาตามความเป็นจริง ซึ่งศึกษาในประเด็นที่หลากหลายทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน โดยจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาระบบภาษาศาสตร์เชิงประวัติและเปรียบเทียบ และการศึกษาการใช้ภาษา ดังนี้

1.1 การศึกษาระบบภาษา เป็นการศึกษาของภาษาในระดับต่าง ๆ เพื่ออธิบายลักษณะและโครงสร้างของภาษา โดยเริ่มตั้งแต่ระดับที่เล็กที่สุดในภาษา คือ เสียง คำ ประโยค ความหมาย ข้อความ และวัจนปฏิบัติศาสตร์ มีการศึกษาระบบต่าง ๆ ของภาษา ดังนี้

1.1.1 เสียง เป็นการศึกษาหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ในภาษาถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่ออธิบายระบบเสียงที่ปรากฏในภาษาหนึ่ง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์หน่วยเสียงในระดับคำและโครงสร้างพยางค์ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.21 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ของมูจลินทร์ ลักษณะวงษ์ (2551) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นในจังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ของมยุรี พูนผลวัฒนาภรณ์ (2553) เรื่องการศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือที่ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก วิทยานิพนธ์ของ มยุรี พูนผลวัฒนาภรณ์ (2553) เรื่องการศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือที่ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก วิทยานิพนธ์ของเพ็ญประภา จูมมาลี (2553) เรื่องระบบเสียงภาษาผู้ไท ตำบลถ้ำเจริญ อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ วิทยานิพนธ์ของทวีพร จุลวรรณ (2554) เรื่องระบบเสียงภาษาพิเทน ตำบลพิเทน อำเภอทุ่งยางแดง จังหวัดปัตตานี และ วิทยานิพนธ์ของนิชนันท์ ฮ่องซุ่น (2554) เรื่องศัพทานุกรมภาษาไทยถิ่นตากใบ

1.1.2 คำ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยคำและคำ มีจำนวน 22 เรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 11.77 ทั้งนี้จำแนกการวิเคราะห์ได้ 2 แนวทาง คือ การศึกษาหน่วยคำในแง่ชนิดและการสร้างคำตามแนวทางไวยากรณ์ดั้งเดิม เช่น วิทยานิพนธ์ของจันจิรา เชียงฉิน (2550) เรื่องคำสมาสในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 วิทยานิพนธ์ของชนิษฐา เอ็มห้อง (2550) เรื่องคำยืมที่ปรากฏในลิลิตพระลอวิทยานิพนธ์ของเจนจิรา เอี่ยมอ่อน (2550) เรื่องคำซ้อนในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 วิทยานิพนธ์ของสายัณห์ ลาโพธิ์ (2551) เรื่องการศึกษาภาษาถิ่นอีสานและภาพพจน์ ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2544-2548 วิทยานิพนธ์ของสถาพร ดั่งเงิน (2552) เรื่องคำแผลงในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 วิทยานิพนธ์ของบัญญัติ สาลี (2553) เรื่องคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย : กรณีศึกษามหาชาติคำหลวง วิทยานิพนธ์ของจอมขวัญ ขำโคกสูง (2554) เรื่องคำซ้อนในภาษาถิ่นโคราช วิทยานิพนธ์ของจรรรริยา บุญคง (2554) เรื่องคำประสมในภาษาเขมรสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ของสุวิมา ไชยพัฒน์ (2556) เรื่องการยืมคำเพลงภาษาเขมรที่ปรากฏในวรรณคดีสมัยอยุธยาตอนต้น และ วิทยานิพนธ์ของ ญัฐฐา ไตรเลิศ (2560) เรื่องการศึกษาคำยืมภาษาอังกฤษในพระนิพนธ์เรื่อง “สามสมเด็จ” ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และสมเด็จ ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

ส่วนอีกแนวทาง เน้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำในโครงสร้างวากยสัมพันธ์ เพื่อพิจารณาชนิด ตำแหน่งและหน้าที่ของคำในประโยค ตามแนวไวยากรณ์โครงสร้าง และความสัมพันธ์ทาง

ความหมายของคำตามแนวไวยากรณ์การก ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของชมพูนุท ธารีเชียร (2552) เรื่องกระบวนการสร้างคำกริยาประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานจังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์ของวรรณภา สรรพสิทธิ์ (2554) เรื่องการสลับหน้าที่ระหว่างคำนามกับคำกริยาในภาษาไทย วิทยานิพนธ์ของรจนิ จันทา (2554) เรื่องพจนานุกรม ฉบับมติชน : วิเคราะห์โครงสร้างและความหมายของคำประสม วิทยานิพนธ์ของภัทราณี กลับแป้น (2555) เรื่องคำไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่แตกต่างจากภาษาไทย มาตรฐานในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา และวิทยานิพนธ์ของภคภค เทียมทัน (2556) เรื่องคำเรียก ผู้หญิงในวรรณกรรมกลอนสวด

1.1.3 ประโยค การศึกษากลุ่มนี้ พบเพียงเรื่องเดียว คิดเป็นร้อยละ 0.53 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของสุพัตรา จิรนนทนาภรณ์ (2550) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบประโยคเดียวภาษาไทย และไทโซ่ง : กรณีศึกษาในแนวทฤษฎีไวยากรณ์หน้าที่

1.1.4 ความหมาย เป็นการศึกษาความหมายในระดับคำและโครงสร้างประโยค หรือเรียกว่าอรรถศาสตร์ การศึกษาด้านนี้จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความหมายตามรูปอ้างอิง และความหมายตามอรรถลักษณะ ความหมายหลักความหมายรอง การจัดกลุ่มความหมายของคำ และการวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมาย มีจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.28 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของสุนันธธา พุ่มเมือง (2551) เรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างและความหมายของคำประสมในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 วิทยานิพนธ์ของสายฝน ตัดคง (2555) เรื่องคำกริยาการีตเกี่ยวกับการประกอบอาหารในภาษาไทยถิ่นเหนือ ในหมู่บ้านเวียงหนองล่อง ตำบลวังผาง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน วิทยานิพนธ์ของจารุณี อินทรกำแหง (2555) เรื่องคำกริยาการีตเกี่ยวกับการประกอบอาหารในภาษาไทยถิ่นอีสานในหมู่บ้านมะค่า ตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ของเสาวรส มนต์วิเศษ (2555) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการนิยามความหมายศัพท์เดียวกันในพจนานุกรมของ เจ. คัสเวล และ เจ. เอส. แซนด์เลอร์ กับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 วิทยานิพนธ์ของอรุณทัย คล่องแคล่ว (2556) เรื่องคำอุทานภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ในหมู่บ้าน บ้านใหม่ ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ของฤทัย ยี่กะแพทย์ (2557) เรื่อง “จับ” : คำหลายความหมายในภาษาไทย วิทยานิพนธ์ของจตุรพร พรหมเสนวงศ์ (2557) เรื่องพีชในสำนวนไทย: การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ และวิทยานิพนธ์ของนนทิญา พันธุ์โชติ (2557) เรื่องการวิเคราะห์พาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีสาน: ทฤษฎีวงความหมาย

1.1.5 ข้อความ เป็นการศึกษาความต่อเนื่องของภาษาในระดับที่เหนือกว่าประโยค หรือเรียกว่า “สัมพันธสาร” ในข้อมูลเรื่องเล่า บทสนทนา และการพูดการเขียนต่าง ๆ มีจำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.75 เป็นการศึกษาโครงสร้างสัมพันธสารในบทสนทนา ส่วนในงานเขียนมีการศึกษา ประเภทของสัมพันธสาร การเชื่อมโยงความ และการอ้างอิงเพื่อเชื่อมโยงหน่วยนามในวรรณกรรม ดังนี้ วิทยานิพนธ์ของปาณิสรา เปี้ยมุกดา (2550) เรื่องการเชื่อมโยงความในพระราชนิพนธ์เสด็จประพาส ต่างประเทศของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วิทยานิพนธ์ของวรวรรณ ศรียาภัย (2552) เรื่องรูปภาษาที่ใช้อ้างอิงตัวแสดงบทบาทในวรรณคดีร้อยกรองของไทย วิทยานิพนธ์ของธัชชัย กรกุม (2554) เรื่องรูปอ้างอิงพระพุทธรูปเจ้าในวรรณกรรมพุทธประวัติ วิทยานิพนธ์ของณิตาวรรณ โพธิ์ใหม่ (2557) เรื่องการเชื่อมโยงความในเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนดงมะไฟวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ของประภัสสร ห่อทอง (2557) เรื่องการวิเคราะห์สัมพันธสาร ในรายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์” วิทยานิพนธ์ของกฤชฎี สุรนันครินทร์ (2557) เรื่องการวิเคราะห์

สัมพันธสารของรายการโทรทัศน์ ภัยพิบัติบ้านทุ่ง และวิทยานิพนธ์ของพัชโรธร สุขศรี (2557) เรื่องการวิเคราะห์สัมพันธสารเรื่องข้ามชั้นในนิตยสารคู่สร้างคู่สม

1.1.6 วิจารณ์ปฏิบัติการศาสตร์ เป็นศึกษาภาษาในระดับถ้อยคำ กล่าวคือ เป็นการตีความและวิเคราะห์ถ้อยคำประเภทต่าง ๆ และบทสนทนาตามเจตนา หรือที่เรียกว่า “วัจนกรรม” ในบริบทของการสื่อสารแบบต่าง ๆ มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.81 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของอรวิ บุณนาค (2550) เรื่องกลวิธีการใช้ภาษาแสดงความผิดหวังต่อผู้ฟังที่มีสถานภาพต่างกันในประเทศไทย: กรณีศึกษานิสิตนักศึกษาวิทยานิพนธ์ของสุธาสิณี พลอยขาว (2551) วัจนกรรมการแสดงความไม่พอใจในกระดานสนทนาทางอินเทอร์เน็ต วิทยานิพนธ์ของปาลิตา ผลประดับเพ็ชร์ (2555) เรื่องการศึกษาการปฏิสัมพันธ์ในห้องสนทนาแคมป์ร็อกในภาษาไทย: กรณีศึกษาห้องสนทนาในไอชน 18+ วิทยานิพนธ์ของอติพงษ์ เพ็ชรเกิด (2555) วัจนกรรมทักทายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ของจันทิมา สว่างลาภ (2556) เรื่องกลวิธีการความไม่สุภาพในรายการเรียลลิตีโชว์ภาษาไทย วิทยานิพนธ์ของศศิภิญญา ไชยถาวร (2557) เรื่องกลวิธีการตอบคำถามสื่อมวลชนของดารานักแสดงชาย-หญิงไทย: กรณีศึกษารายการ “ทีวีพูลไลฟ์” วิทยานิพนธ์ของพรรณธร ครุฑเนตร (2557) เรื่องกลวิธีทางภาษาที่ใช้ยุติการสนทนาที่มีความขัดแย้งในภาษาไทย วิทยานิพนธ์ของ ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน (2557) เรื่องการแสดงความหมายของการใช้ถ้อยคำในการให้คำแนะนำเรื่องความรักในรายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์” และวิทยานิพนธ์ของวิฑูรย์ เมตตาจิตร (2558) เรื่องวัจนกรรมการตำหนินักเรียนของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 การศึกษาภาษาเชิงประวัติและเปรียบเทียบ

การศึกษาด้านนี้ เป็นการวิวัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของภาษาด้านเสียง คำ วากยสัมพันธ์ ประโยค และความหมาย ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ คือ ศึกษาย้อนรอยการใช้ภาษาในอดีตมาสู่ปัจจุบัน เพื่อดูวิวัฒนาการของภาษา หรืออาจเปรียบเทียบภาษาในตระกูลเดียวกัน เพื่อวิเคราะห์การสืบเชื้อสายและความสัมพันธ์ของภาษา พบจำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.23 เช่น วิทยานิพนธ์ของอิธราโนะฮิเดโอะ (2550) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า วิทยานิพนธ์ของต่อศักดิ์ เกษมสุข (2551) เรื่องสำนวนไทยนอกรูปแบบ : การวิเคราะห์ความเป็นมาและความหมาย วิทยานิพนธ์ของวิภาวรรณ อยู่เย็น (2551) เรื่องวิวัฒนาการการใช้รูปวรรณยุกต์ตรีและจัตวาในภาษาไทย วิทยานิพนธ์ของยรรยงค์ สิกขะฤทธิ (2552) เรื่องพัฒนาการราชาศัพท์สมัยสุโขทัยถึงสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 วิทยานิพนธ์ของนิตยา มีสุวรรณ (2552) เรื่องการศึกษาคำเดียวในวรรณกรรมไทยสมัยอยุธยาที่ไม่ปรากฏเป็นคำเดียวในพจนานุกรมปัจจุบัน วิทยานิพนธ์ของศรินยา จิตบรรจง (2553) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบระบบเสียงและระบบคำภาษาแสกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับประเทศไทย และวิทยานิพนธ์ของวิลารวรรณ คงสิบ (2554) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคำมูลในภาษาไทยครั้งกับภาษาถิ่นอีสาน หมูบ้านไทรงาม ตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร

นอกจากนี้ยังมี วิทยานิพนธ์ของจตุพร โดมไพรวัลย์ (2555) เรื่องการเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า) วิทยานิพนธ์ของกรองกานต์ รอดพันธ์ (2555) เรื่อง “ถึง”: การศึกษาเชิงประวัติ วิทยานิพนธ์ของสุรีเนตร จรัสจรัสเกียรติ (2555) เรื่องพัฒนาการของคำว่า “เป็น” ในภาษาไทย วิทยานิพนธ์ของศุภกร เลิศอมรมีสสุข (2556) เรื่องพัฒนาการของคำยืมภาษาจีนที่ปรากฏในพจนานุกรมไทย วิทยานิพนธ์ของนพรัฐ แสนท์ (2556) เรื่องการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของ “ด้วย” วิทยานิพนธ์ของเหวยหย่ง โอว (2557) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคำกริยากริยาในภาษาไทยและภาษาจีน

วิทยานิพนธ์ของสันต์รัช ธิญวงษ์ (2557) เรื่องกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำ "ไว้"
และวิทยานิพนธ์ของสุรางคนางค์ รัตนวิจารณ์ (2558) เรื่องพัฒนาการของคำยืมภาษาเขมรที่ปรากฏใน
พจนานุกรมไทย

1.3 ศึกษาการใช้ภาษา

การศึกษาการใช้ภาษาเป็นการศึกษาภาษาในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ตามแนวคิด
หลักภาษา และทฤษฎีไวยากรณ์ โดยมุ่งวิเคราะห์ภาษาที่ใช้พูดและเขียนเป็นสำคัญ จากการรวบรวม
วิทยานิพนธ์ พบการศึกษา 3 ประเด็น ดังนี้

1.3.1 การศึกษากลวิธีทางภาษา เป็นการศึกษาการเลือกใช้ภาษาในบริบทการสื่อสาร
ต่าง ๆ เช่น โน้มน้าวใจ ปลุกใจ สั่งสอน สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความเพลิดเพลิน สร้างอัตลักษณ์
โดยเน้นวิเคราะห์ภาษาในระดับบรรดาศาสตร์หรือระดับวัจนปฏิบัติศาสตร์ รวมถึงศึกษารูปแบบและเนื้อหา
ของงานเขียน เพื่อให้เห็นลักษณะเด่นทางภาษาที่ส่งผลให้สื่อสารบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีจำนวน 34 เรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 18.18 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของ กำพล จันทะกุล (2550) เรื่องลีลาการเขียนและกลวิธี
การนำเสนอบทวิจารณ์ภาพยนตร์ในนิตยสารภาพยนตร์ วิทยานิพนธ์ของวิลาสินี ตันติวัฒนกุล (2550)
เรื่องการศึกษาการใช้ภาษาในกระดานข่าวทางอินเทอร์เน็ตระหว่างเมษายน พ.ศ. 2547 ถึง เมษายน
พ.ศ. 2549 วิทยานิพนธ์ของวัลลภา จิระติกาล (2550) เรื่องการใช้ภาษาโน้มน้าวใจในโฆษณาเรื่องสำอาง
สำหรับผู้ชายในนิตยสารผู้ชายปี พ.ศ. 2549 วิทยานิพนธ์ของนาวิณี หล้าประเสริฐ (2550) เรื่องภาษา
วรรณศิลป์ในเพลงพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช วิทยานิพนธ์
ของสุทธาทิพย์ อร่ามศักดิ์ (2551) เรื่องกลวิธีการเขียนเพื่อโน้มน้าวใจในคอลัมน์หมวดแพชั่นในนิตยสาร
SPICY พ.ศ. 2549 วิทยานิพนธ์ของวรวรรณ สุขใส (2551) เรื่องลักษณะเด่นของงานเขียนนำเที่ยว
ต่างประเทศในนิตยสารท่องเที่ยวภาษาไทย พ.ศ. 2549 วิทยานิพนธ์ของฉายสิริ พัฒนถาวร (2551)
เรื่องการใช้ภาษาที่ใช้ในการตั้งกระทู้ของกระดานสนทนา : กรณีศึกษา www.pantip.com
วิทยานิพนธ์ของกันยารัตน์ ผ่องสุข (2553) เรื่องเนื้อหาและกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยว
ของ "นิ้วกลม" วิทยานิพนธ์ของธีรภัทร์ มะกา (2553) เรื่องภาษากับความคิดในวรรณกรรมพุทธศาสนา
เรื่องมิลินทปัญหา วิทยานิพนธ์ของสุญาดา เทพธรณี (2555) เรื่องภาษาและเนื้อหาในเพลงการเมือง
ของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย
วิทยานิพนธ์ของเพียงพิมล กองวารี (2556) เรื่องการศึกษาภาษาและการสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน
คนโคราชผ่านเนื้อหาเพลงโคราช วิทยานิพนธ์ของปิยกนิษฐา สารธารณ์ (2556) เรื่องเนื้อหาและกลวิธีทาง
ภาษาในงานเขียนของพระไพศาล วิสาโล วิทยานิพนธ์ของปรัชญา ใจภักดี (2556) เรื่องเนื้อหาและการใช้
ภาษาในเพลงนมัสการพระเจ้าของคริสเตียน วิทยานิพนธ์ของปรมาพร สว่างแก้ว (2556) เรื่องลีลาภาษา
ของ คำ ผกา ในบทความทางการเมืองที่ตีพิมพ์ลงในมติชนสุดสัปดาห์ พ.ศ. 2553-2554 วิทยานิพนธ์
ของศิริพร ดอนเตาเหล็ก (2557) เรื่องกลวิธีทางภาษาและเนื้อหาในการบรรยายธรรมะของอาจารย์
บุญเสริม ธมมปาโล วิทยานิพนธ์ของธีรวัรา ชะบุรณ์ (2557) เรื่องวิเคราะห์การใช้ภาษาพูดหัวข่าว
ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และวิทยานิพนธ์ของสิริธัญญา สุขสวัสดิ์ (2558) เรื่องลักษณะภาษาและกลวิธีการใช้
ภาษาตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ในหน้าแฟนเพจข้อความโดนๆในเฟซบุ๊ก

1.3.2 การศึกษาวัจนลีลา เป็นการศึกษาวิเคราะห์การใช้เลือกใช้ภาษาในระดับต่างทาง
ไวยากรณ์ของภาษา เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบการใช้ภาษาที่เป็นลีลาเฉพาะตัวของผู้เขียน มี 2 เรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 1.07 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของพิชญญณ ศรีนวล (2554) เรื่องวัจนลีลาในเพลงของบอย

โกสียพงษ์ และวิทยานิพนธ์ของสุมาลี พลขุนทรัพย์ (2555) เรื่องวัจฉาสีลาของสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ ในรายการคนค้นคน

1.3.3 การศึกษารูปแบบการเขียน เป็นการศึกษาแบบและลักษณะในงานเขียนมี 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.07 โดยศึกษา 2 แนวทาง แนวทางแรก อธิบายรูปแบบและลักษณะการเขียนตามที่ปรากฏ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของประภัสสร มีชัย (2551) เรื่องวิเคราะห์อักษรวิจิตรจากหนังสือจินตามณีฉบับหมอบรัดเล ส่วนอีกแนวทาง และอีกแนวทาง เป็นการอธิบายลักษณะข้อผิดพลาดในงานเขียน ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของพัชร์พริ่ง พลหาญ (2556) เรื่องลักษณะข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม

2. การศึกษาเชิงประยุกต์

การศึกษาเชิงประยุกต์ เป็นการศึกษาโดยไม่เน้นวิเคราะห์รูปภาษาแต่ศึกษาภาษาเพื่ออธิบายภาษาที่สัมพันธ์กับสังคม วัฒนธรรม และกระบวนการสื่อสาร โดยผนวกองค์ความรู้ทางภาษาศาสตร์ เข้ากับศาสตร์อื่น ๆ ได้แก่ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา คอมพิวเตอร์ ภูมิศาสตร์ ครุศาสตร์ สามารถจำแนกตามแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ได้ดังนี้

2.1 การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็นการศึกษาภาษาในฐานะตัวบทของวาทกรรมตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เพื่อเผยให้เห็นภาษาที่เป็นเบื้องหลังในการประกอบสร้างชุดความรู้ต่าง ๆ ให้กับสังคม โดยวิเคราะห์ร่วมกับสถานการณ์การสื่อสารและบริบทของวาทกรรมมีจำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.23 เช่น วิทยานิพนธ์ของสุวรรณี เครือพึ้ง (2552) เรื่องวาทกรรมการถาม-ตอบปัญหาเกี่ยวกับการดูแลเด็ก ในนิตยสารรักลูก วิทยานิพนธ์ของสุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) เรื่องการนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว วิทยานิพนธ์ของนิตติพงศ์ พิเชฐพันธ์ (2553) เรื่องวาทกรรมเหตุการณ์พิพาทเขาพระวิหาร พ.ศ. 2551 จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอุดมการณ์ วิทยานิพนธ์ของสุภาวรรณ ถากำลั้ง (2554) เรื่องวาทกรรมและการสร้างอุดมการณ์ทางสังคมในสื่อโฆษณาสิ่งพิมพ์ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ วิทยานิพนธ์ของวิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ท (2554) เรื่องวาทกรรมโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อภาษาไทยระหว่าง พ.ศ. 2551-2553 และวิทยานิพนธ์ของรังสรรค์ นัยพรม (2554) เรื่องถอดรหัสภาษาโฆษณาภาพยนตร์ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2552

นอกจากนี้ยังมี วิทยานิพนธ์ของอุมาวรรณ ชีช้าง (2555) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523-2553 วิทยานิพนธ์ของวัชรินทร์ แก่นจันทร์ (2555) เรื่องวาทกรรมความเป็นอื่นในวรรณกรรมล้านนา วิทยานิพนธ์ของศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว (2556) เรื่องวาทกรรมเกี่ยวกับประชาธิปไตย: กรณีศึกษาสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีไทย วิทยานิพนธ์ของคชาธิป พาณิชตระกูล (2556) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ วิทยานิพนธ์ของกัลยรัตน์ กลิ่นสุวรรณ (2556) เรื่องความแตกต่างระหว่างชาย-หญิง ในการให้คำแนะนำ ปัญหาชีวิตรัก ในห้องศาลาประชาคม เว็บไซต์พันทิปดอทคอม: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ วิทยานิพนธ์ของชิษณุพงศ์ อินทรเกษม (2557) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมโฆษณาสถาบันกวดวิชา และวิทยานิพนธ์ของชุนพฤทธิกร จิรวรรกิจ (2559) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพแทนของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่เรียกว่า "เซเลบริตี้" ที่สื่อผ่านบทสัมภาษณ์ในนิตยสารภาษาไทย

2.2 การศึกษาภาษาศาสตร์สังคม เป็นการศึกษาการใช้ภาษาในบริบทสังคม มีจำนวน 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.7 พบว่า มีการศึกษา 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการศึกษาการแปรของภาษา เพื่ออธิบายแนวโน้มการใช้ภาษา เพื่ออธิบายแปรและการอ้างภาษาในถิ่นหนึ่ง ๆ และเพื่ออธิบายปัจจัยทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ที่อยู่อาศัย การศึกษา สถานภาพ และวัจนลีลา ที่ทำให้ภาษาในสังคมหนึ่ง ๆ มีการแปร เช่น วิทยานิพนธ์ของณรงค์กรณ รอดทรัพย์ (2550) เรื่องคำเรียกขานของพระสงฆ์ไทย วิทยานิพนธ์ของจารึก จันทร์วงศ์ (2550) เรื่องพยานุชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อนในพยางค์ตายสระเสียงยาวในภาษาถิ่นชุมพร วิทยานิพนธ์ของอัชชา พลอดแก้ว (2551) การเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ระหว่างพูด 3 ระดับอายุ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยานิพนธ์ของอภิญา แก้วอุทัย (2551) เรื่องการศึกษาการแปรของเสียง (mr) และ (ml) ในภาษาไทยถิ่นสงขลาตามปัจจัยทางสังคม วิทยานิพนธ์ของวัชรีย์ เพชรรัตน์ (2555) เรื่องแนวโน้มการใช้คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นตามปัจจัยทางสังคมของชาวไทยพุทธ ในตำบลบ้านกลาง อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์ของอริชฐาน จิตรหลัง (2555) เรื่องการอ้างและการแปรคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ของผู้พูดสามระดับอายุในอาชีพประมงของชุมชนบ้านหยงสตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง วิทยานิพนธ์ของสุจิตรา จำนงอุดม (2556) เรื่องคำซ้อนสี่หน่วย: วัจนลีลาและทัศนคติ วิทยานิพนธ์ของภิญญาดา ทวีสุข (2556) เรื่องการใช้คำลักษณนามและการแปรของการใช้คำลักษณนามตามถิ่นที่อยู่ของผู้พูด : กรณีศึกษาคำลักษณนามที่ใช้ในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย และวิทยานิพนธ์ของเครือวัลย์ ทองหนูน้อย (2557) เรื่องลักษณะและแนวโน้มของการใช้ภาษาในการตั้งชื่อของบุคคลสามระดับอายุ : กรณีศึกษาตำบลท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

ส่วนลักษณะที่สองเป็นการศึกษาวิธภาษา ในมิติการการรับภาษา สลับภาษา การปนภาษา และการยืมภาษา เช่น วิทยานิพนธ์ของนันทิพัฒน์ เพ็งแดง (2550) การปนของภาษาในภาษาไทยยวนบ้านวังหว้า ตำบลวังหว้า อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร : กรณีศึกษาคำศัพท์ วิทยานิพนธ์ของชิวหง ฉิน (2554) เรื่องการเปลี่ยนแปลงของภาษาจ้วงอันเกิดจากภาวะสัมผัสภาษาจ้วงกับภาษาจีนกลาง วิทยานิพนธ์ของเบญจนา เสนไสย (2556) เรื่องการเลือกภาษาและการสลับภาษาระหว่างภาษาเขมรถิ่นไทยและภาษาไทยกลางของชาวบ้านหนองเข้ ตำบลสุขไพบุลย์ อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ของเมตตา ฟองฤทธิ์ (2556) เรื่องการสลับภาษาระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นอีสานของนักจัดรายการวิทยุเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น และวิทยานิพนธ์ของวิชุดา พรายยงค์ (2556) เรื่องคำยืมภาษาจีนในวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรี: การศึกษาเชิงสังคมและวัฒนธรรม

2.3 การศึกษาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ เป็นการศึกษาภาษาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อให้เข้าใจระบบความรู้ ความคิด ค่านิยม มโนทัศน์ และวัฒนธรรมของกลุ่มชนผ่านการเลือกใช้ภาษา โดยมุ่งวิเคราะห์คำเรียกและภาษาในการตั้งชื่อ มีจำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.02 เช่น วิทยานิพนธ์ของนควัฒน์ สาระ (2550) เรื่องการตั้งชื่อร้านค้าในจังหวัดปัตตานี: ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อร้านค้ากับวิถีชีวิตในชุมชน วิทยานิพนธ์ของกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551) เรื่องการตั้งชื่อยันต์ของคนไทย วิทยานิพนธ์ของกฤติกา ชูผล (2554) เรื่องชื่อเรือประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม: การศึกษาตามแนวบรรพชีวินศาสตร์ชาติพันธุ์ วิทยานิพนธ์ของปวิญญา บุญมาเลิศ (2554) เรื่องคำเรียกผีและความเชื่อเรื่องผีในภาษาไทยถิ่นเหนือในหมู่บ้านป่าเส้าหลวง ตำบลสันปูเลย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ของปนิดา จิตมั่ง (2554) เรื่องการตั้งชื่อยันต์ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ของนฤมล ศิริพันธุ์ (2554) เรื่องคำเรียกผีและทัศนคติที่มีต่อผีของผู้พูด

ภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ของรุจิเรข บวรวิเศษตรกร (2555) เรื่องการตั้งชื่อของไทยดำ หมู่บ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ของเบญจวรรณ เพชรก้อน (2555) เรื่องการตั้งชื่อลายผ้าไหมของอีสาน วิทยานิพนธ์ของณชาภุญ สิงห์เสนา (2556) เรื่องการใช้คำลงท้ายของชาวไทยพวน: บ้านบุสม อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ของกัปปติพัฒน์ เกียรตินอก (2556) เรื่องคำเรียกสีในภาษาญ้อกร วิทยานิพนธ์ของนารี กรมรัมย์ (2557) เรื่องนามสกุลของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในจังหวัดสุรินทร์: การวิเคราะห์ ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ และวิทยานิพนธ์ของพรจรัส สร้อยศรีฉาย (2557) เรื่องนามสกุลของคนไทย อีสานในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 การศึกษาภาษาศาสตร์ปริชาน เป็นการศึกษาอุปลักษณะ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง โครงสร้างโมทัศน์กับการสร้างความหมายที่ซ่อนอยู่ในการเลือกใช้ภาษา ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน ซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงระบบการคิด การเข้าใจ และโมทัศน์ของผู้ใช้ภาษา มีจำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.81 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของวิลาวัลย์ วิษณุเวคิน (2550) อุปลักษณะในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย วิทยานิพนธ์ของกิ่งแก้ว แห้วสุโน (2552) อุปลักษณะในภาษาญ้อบ้านดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร วิทยานิพนธ์ของปิยภรณ์ ออบแพทย์ (2552) เรื่องอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ วิทยานิพนธ์ของ ยมลภักดิ์ ภัทรคุปต์ (2553) เรื่องอุปลักษณะความตายในหนังสือธรรมะ วิทยานิพนธ์ของสุรเชษฐ์ พิซิตพงศ์ เฒ่า (2553) เรื่องอุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับโมทัศน์ วิทยานิพนธ์ของหทัยวรรณ มณีวงษ์ (2555) เรื่องอุปลักษณะในเพลงลูกทุ่งอีสานที่เกี่ยวกับ ผู้ชายและผู้หญิง วิทยานิพนธ์ของยางวอน ฮยอน (2555) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการจัด ประเภทคำนามด้วยคำลักษณนามในภาษาไทยกับภาษาเกาหลีตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน วิทยานิพนธ์ ของสิริมา เชียงเขาวัว (2556) อุปลักษณะเกี่ยวกับธรรมะ ในปาฐกถาธรรมของพุทธศาสนิกชน และ วิทยานิพนธ์ของจุฑามาศ สังข์วิจิตร (2556) เรื่องความเปรียบเทียบในมหาชาติสำนวนอีสาน

2.5 การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร เป็นการศึกษาแบบการปฏิสัมพันธ์และ การใช้ภาษาเพื่อทำหน้าที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สังคม และวัฒนธรรม ตามแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนา แห่งการสื่อสาร มีจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.67 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของมัลลิกา มาภา(2553) เรื่องการสวดสรภัญญะ จังหวัดนครพนม: ศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร วิทยานิพนธ์ ของมณฑาทิพย์ ศิริพันธ์ (2554) เรื่องการแสดงโนราคะละม้ายศิลป์: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์ วรรณนาแห่งการสื่อสาร วิทยานิพนธ์ของน้ำผึ้ง มโนชัยภักดี (2554) เรื่องการแสดงลำตัดคณะหวังเต๊ะ: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร วิทยานิพนธ์ของศุภมณ อากานันท์ (2554) เรื่องการแสดงลิเกคณะทวีป – ชัยณรงค์ วงศ์ทวีญ: การศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร และวิทยานิพนธ์ของสุนันทา กิณรีวงศ์ (2554) เรื่องชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร : กรณีศึกษา งานประเพณีบุญบั้งไฟตำบลสร้างมิ่ง อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

2.6 การศึกษาภาษาศาสตร์จิตวิทยา เป็นการศึกษาภาษาของเด็กที่มีความบกพร่องในการ ใช้ภาษา ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการรับรู้ การเรียนรู้ และการใช้ภาษาของเด็กตามหลักจิตวิทยาช่วย ในการวิเคราะห์การใช้ภาษาของเด็ก มีจำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.61 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของ ศิวลักษณ์ เจือจุล (2554) เรื่องการศึกษาการแปรเสียงพยัญชนะในภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่อง ทางทางได้ยินระดับหูตึงอย่างรุนแรง วิทยานิพนธ์ของสุกานดา ทองประศรี (2556) เรื่องความเข้าใจและ ความสามารถพูดคำนามของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาเด็กดาวนซินโดรม เด็กปัญญาอ่อน

และเด็กออทิสติก และวิทยานิพนธ์ของพรพรรณ อ่วมเจริญ (2556) เรื่องการเปรียบเทียบการพูดและการเขียนจากการเล่าเรื่องของเด็กออทิสติก

2.7 การศึกษาภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ เป็นการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลภาษาธรรมชาติ มีเรื่องเดียว คิดเป็นร้อยละ 0.53 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของยิ่งยศ กันจันะ (2550) เรื่องการศึกษาประโยคความซ้อนที่ใช้ ที่ ซึ่ง อัน ตามแนวภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ในเรียงความชนะเลิศรางวัลทุนภูมิพล พ.ศ. 2522-2547 โดยประยุกต์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยในการตัดประโยค

2.8 การศึกษาภาษาศาสตร์ภูมิศาสตร์ เป็นการศึกษาภาษาใน เพื่อนำข้อมูลการใช้ภาษามาจัดทำเป็นแผนที่คำศัพท์ ปรากฏเพียงเรื่องเดียว คิดเป็นร้อยละ 0.53 ได้แก่ วิทยานิพนธ์ของกฤตพล วังภูสิต (2555) เรื่องชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์: การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาภาษาในวิทยานิพนธ์ไทยช่วง 10 ปี พบข้อมูลวิทยานิพนธ์ทางภาษา จำนวน 187 เรื่อง โดยนำมาจัดกลุ่มประเด็นการศึกษาได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ การศึกษาเชิงทฤษฎี และการศึกษาเชิงประยุกต์ในการศึกษาเชิงทฤษฎี พบ 3 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาระบบภาษา ประกอบด้วย เสียง คำ ประโยค ความหมาย ข้อความ และวัจนปฏิบัติศาสตร์ การศึกษาเชิงประวัติและเปรียบเทียบ และการศึกษาการใช้ภาษา ประกอบด้วย กลวิธีทางภาษา วัจนลีลา และรูปแบบการเขียน ส่วนการศึกษาเชิงประยุกต์ พบ 8 ประเด็น ได้แก่ การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การศึกษาภาษาศาสตร์สังคม การศึกษาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ การศึกษาภาษาศาสตร์ปริชาน การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร การศึกษาภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ การศึกษาภาษาศาสตร์จิตวิทยา และการศึกษาภาษาศาสตร์ภูมิศาสตร์ ประเด็นที่มีการศึกษามากที่สุด คือ กลวิธีทางภาษา จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.18 รองลงมา คือ คำ จำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.77 และศึกษาน้อยที่สุดคือ ประโยค ภาษาศาสตร์คอมพิวเตอร์ และภาษาศาสตร์ภูมิศาสตร์ พบเพียง 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.53

การศึกษาภาษาในวิทยานิพนธ์ไทยช่วง พ.ศ. 2550 – 2560 เน้นวิเคราะห์ภาษาโดยอาศัยแนวคิดทางภาษา เช่น แนวคิดไวยากรณ์ แนวคิดหลักภาษา แนวคิดระบบภาษา แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ แนวคิดกลวิธี แนวคิดวันลีลา มากกว่าการศึกษาโดยประยุกต์แนวคิดทางภาษาร่วมกับปัจจัยทางสังคมหรือแนวคิดในศาสตร์อื่น ๆ เช่น แนวคิดชาติพันธุ์ แนวคิดวาทกรรม แนวคิดจิตวิทยา โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาในทั้งสองกลุ่มล้วนสร้างคุณประโยชน์ให้แก่วงการวิชาการเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ หรือเพื่อบันทึกการใช้ภาษาทางสังคมและวัฒนธรรมในช่วงสมัยหนึ่ง ๆ รวมถึงการศึกษาเพื่อมุ่งนำผลไปประยุกต์ เช่น วิทยานิพนธ์ในกลุ่มการศึกษาด้านภาษาศาสตร์จิตวิทยา ที่มุ่งนำผลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในกลุ่มเด็กที่มีข้อบกพร่องในการใช้ภาษา

นอกจากนี้พบว่า ประเด็นทางภาษาในงานวิทยานิพนธ์ไทยในช่วง 10 ปี ที่นิยมศึกษาและคาดว่าจะมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในอนาคต ได้แก่ การศึกษาคำ การศึกษากลวิธีทางภาษา และการศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การที่คำและกลวิธีทางภาษาเป็นประเด็นที่มีการศึกษาอย่างต่อเนื่องเนื่องมาจากภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท “คำ” จึงเป็นหน่วยทางภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งในด้านชนิดและหน้าที่ และคำยังเป็นหน่วยทางภาษาที่ถูกสร้างขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่ออธิบายลักษณะการใช้คำ ไม่ว่าจะป็นวิธีการสร้างคำ ชนิด หรือหน้าที่ของคำ อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของผู้ใช้ภาษาในสังคม ส่วนกลวิธีทางภาษา เป็นเรื่องของเทคนิค

ในการเลือกใช้ภาษาของบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร จึงทำให้การใช้ภาษาในแต่ละบริบทหรือในแต่ละประเภทการสื่อสารมีความแตกต่างกัน จึงมีความน่าสนใจในการศึกษา เพื่ออธิบายการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การสื่อสารในแต่ละบริบทบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งยังสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการใช้ภาษาบริบทต่าง ๆ ให้แก่ผู้ใช้ภาษาในสังคมได้อีกด้วย

และนอกจากนี้ การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นอีกประเด็นที่นิยมศึกษาอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจาก วาทกรรมเป็นชุดความคิดทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อครอบงำผู้คนในสังคมอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีการศึกษาเพื่อเผยให้เห็นความคิดหรือความหมายที่แฝงอยู่ในการใช้ภาษา ผลการศึกษาจะช่วยให้คนในสังคมรู้เท่าทันชุดความคิดต่าง ๆ และตระหนักรู้อำนาจของภาษาได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). *ภาษากับการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc>.

คลังข้อมูลงานวิจัยไทย. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก <http://www.tnrr.in.th>.

คลังปัญญาจุฬาฯ. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th>.

คลังปัญญามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2553/914>.

ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/thesis.

ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Theses). (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses.

วิทยานิพนธ์ออนไลน์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/listprogram_th.asp?program=0502&year_th2=&Submit2=Search.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก <http://www2.tsu.ac.th/grad/detail.php?cld=5>.

ระบบสารสนเทศบัณฑิตวิทยาลัย. (4 มกราคม 2561). *วิทยานิพนธ์*. สืบค้นจาก <http://gsmsis.gs.kku.ac.th/thesis>

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2540). *รายงานการวิจัยเรื่อง สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2542). *สถานภาพงานวิจัยภาษาศาสตร์ในประเทศไทย : การศึกษาภาษาระดับข้อความและภาษาศาสตร์ปฎินิยม*. *ภาษาและวัฒนธรรม*, 18(2), 11-22.

Electronic Thesis Weiting System (e-Thesis). (4 มกราคม 2561). *Thesis*. สืบค้นจาก <http://ethesis.grad.nu.ac.th>.

Ramlinet. (4 มกราคม 2561). *Thesis*. สืบค้นจาก <http://dcms.lib.ru.ac.th/main.nsp?view=DCMS>.